

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 1. Quid sit veritas, quid Falsitas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

cum objecto; Hæc verò est propositionis ab objecto difformitas. Quamvis autem agendum hic tantum foret de veritate, & falsitate propositionis; non tamen absque utilitate fore iudicabam, si, quæcunque de veritate & falsitate in logica dicenda veniunt, huc transferrem; ita tamen, ut plurima principalius de iudicio intelligantur. Discutiam proinde hic *primò*, quid physicè, quid metaphysicè veritas sit, quid falsitas? *Secundò*, An actui sit essentialis? *Tertiò*, an suscipiat magis, & minùs? *Quartò* an actus semel verus transire in falsum possit? *Quintò*, quæ sint regulæ ad dignoscendam veritatem in propositione relucentem?

§. I.

Quid sit Veritas, quid Falsitas?

485. *Dico*. Veritas formalis in concreto, & physicè spectata est ipse actus connotans objectum sic se habens, ut ille enuntiat. Est hæc doctrina conformis menti D. Augustini, qui *lib. de vera religione cap. 36.* ita scribit: *Cui manifestum est falsitatem esse, quâ id putatur esse, quod non est; intelligit eam esse veritatem, quæ ostendit id, quod est.* Idem asserit Aristoteles, qui *in post-prædicamentis*, ita habet: *Ex eo, quod res est, vel non est, propositio vera, vel falsa est.* Ex his advertes, quod Veritas formalis, quæ etiam logica dicitur, sit relatio, & quidem prædicamentalis. *Relatio* est, quia omne conforme alicui conforme est. *Prædicamentalis* autem est,

quia actum denominari verum, actui cuiusque est contingens. *Fundamentum* hujus relationis est actus. *Ratio fundandi* est repræsentatio objecti, sic se habentis. *Terminus* est ipsum objectum, cui actus est conformis. *Forma relativa* est conformitas actûs cum objecto, ut est in se; in hac consistit veritas, si in abstracto, & metaphysicè spectetur. Ex his colliges, de veritate formali haud aliter differendum esse, quàm supra in *art. 5. de Prædicamentis*, locuti sumus de relatione. Quod de veritate hætenus dictum est, hoc ipsum de falsitate cum proportionem statuendum.

486. *Obj.* Terminus sæpè non existit, & tamen propositio vera est; ergo veritas non est relatio prædicamentalis; hæc enim requirit terminum actu existentem. *Prob. Ant.* Plures propositiones de præterito veræ sunt, & tamen earum terminus non existit; ergo. *R. D. Ant.* Et tamen terminus non existit realiter physicè, & pro nunc. *C.* Non existit objectivè & pro tunc. *N.* Nimirùm terminus in propositione de præteriti actu existit; in propositione autem de præterito existit pro tempore præterito, pro quo propositio enuntiat. *Inst. 1.* Denominatio veri est denominatio extrinseca; ergo veritas physicè non consistit in actu. *Prob. Ant.* Denominatio veri habetur à forma extrinseca, scilicet à sic se habentia objecti; ergo. *R. N. utrumque Ant.* Nam denominatio veri non est à sic se habentia objecti; sed à conformitate actus cum objecto sic se habente. Hæc autem conformitas

tas posito aliquo extrinseco resultat, & recipitur in ipso actu. *Inst. 2.* Actus iudicii essentialiter repræsentat objectum; ergo non dicit prædicamentalem duntaxat relationem ad objectum. *R. D. Ant.* Essentialiter repræsentat objectum repræsentationis, & simpliciter. *C.* Objectum verificationis, & ut est in se. *N. Inst. 3.* Si filius non existat actu, & physicè, etiam non existit relatio paternitatis; ergo nec existit relatio veritatis, si objectum non existat actu. *R. N. Conf. Disp. est.* Quia relatio paternitatis est relatio physica & realis, qua Pater refertur ad filium à se genitum, sic autem referri non potest, nisi filius existat. Econtra relatio veritatis est relatio intentionalis, & conformitatis cum objecto, quæ haberi potest, etsi terminus, sive objectum actu physicè non existat. Nam actum esse conformem objecto, nihil aliud est, quam actum repræsentare objectum sicuti est, quod fieri nihil implicat, etsi objectum actu physicè non detur; alioquin nulla daretur veritas de præterito, vel futuro. *Inst. 4.* Dum dico: *Crimina implicat*, actus est verus, & tamen objectum eius nequidem objectivè existit; ergo. *R. D. Ant.* Objectum non existit, objectivè, ut aliquid reale *C.* ut aliquid per fictionem apprehensum, & repræsentatum. *N. Inst. 5.* Objectum est sæpè divinum, & corporeum, actus verus autem est humanus, & spiritualis; ergo non requiritur, ut actus verus sit conformis objecto. *R. D. Conf.* Ut sit conformis objecto physicè, & in essendo *C.* ut sit conformis intentionaliter, & in repræsentando.

tando. N. Sicut necesse non est, ut actus repræsentans *animal*, quoad suam entitatem sit animal; ita nec requiritur, ut actus repræsentans infinitum, aut divinum, sit entitativè infinitus, & divinus; quandoquidem veritas formalis non est conformitas physica, sed intentionalis, sive in repræsentando.

§. II.

An Veritas sit actui essentialis?

487. *Nota.* Quæstio hæc non est de veritate radicali, quæ est perfectio actûs, vi cujus ipse exigit esse verus, vel ratione principii indefectibilis, ut fit in actibus supernaturalibus & divinis; vel ratione objecti immutabilis, ut fit in his actibus: *Deus existit. Homo est animal rationale &c.* sed *status quæstionis est* de actibus iis, qui sunt à principio ad verum, & falsum indifferente, & præcipuè circa objectum contingens, ac mutabile; an scilicet his veritas formalis, & actualis ita intrinseca, & essentialis sit, ut propter exigentiam suam intrinsecam falsi esse non potuerint?

488. *Dico.* Veritas actui non est essentialis. *Ratio est:* Quia veritas actui secundùm se sumptò adesse potest, vel abesse, salvâ ejus essentiâ. Nam hic actus: *Sultanus dormit*, ex supposito verus, potuisset elici tunc, quando *Sultanus non dormiebat*, quo casu fuisset falsus. Ergo. Hæc conclusio de veritate formali non tantùm tenet in iis actibus, qui objectum contingens habent,
&